

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

УДК 340.12 (477)

DOI [https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i1\(42\).981](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i1(42).981)

В. С. Кобко-Одарій
orcid.org/0000-0001-9302-472X
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри загальної теорії права та держави
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВИЙ МЕНТАЛІТЕТ МОЛОДІ (НА ПРИКЛАДІ МОЛОДІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ)

Наукове дослідження такої суб'єктної групи як молодь завжди привертало і привертає досі увагу як науковців, так і політиків та громадських діячів. І це не дивно, адже дана соціальна група – це цінність особливого роду, це головна цінність суспільства, це не тільки поняття демографічне, але також економічне, соціальне, політичне. Ставка на молодь в сьогоденні, на майбутні покоління здатна породити політику суспільства і держави, які працюватимуть на випередження подій, на профілактику явищ, на прискорення розвитку суспільства. Але досягнути успішних результатів можна тільки добре вивчивши вказану суб'єктну групу.

Так, заслуговує на увагу один із аспектів вивчення – це правового менталітету. Дослідження з цієї точки зору надасть змогу більш глибоко зрозуміти поведінку, думки, свідомість молодих людей. Сягнути до ментальності індивіда та його специфічного бачення світу, складу мислення та умонастроїв саме у правовій сфері суспільства. Це дозволить з'ясувати ставлення молоді до державно-правових інституцій.

Дослідженням різних аспектів суб'єктної групи «молодь» у різні часи займалися такі вітчизняні вчені як, К. Богомаз, Б. Буяк, М. Головатий, Д. Єрмоленко, Я. Чепіга та ін. І в зарубіжній науці достатньо уваги приділяється вивченню даного питання, а саме такими вченими як, К. Грос, Ч. Рейча, Т. Розака, Г. Стенлі Хол та багато інших. Але майже уваги не приділяється розробці питання правового менталітету молоді.

Метою нашого дослідження є аналіз суб'єктної групи «молодь» з точки зору правового менталітету.

Перш ніж перейти до характеристики менталітету сучасної української молоді наведемо її визначення, тим паче, що у теоретико-правовій літературі немає єдиного підходу до суті цього поняття. В результаті аналізу ряду дефініцій дамо робоче визначення молоді, не претендуючи на його винятковість. Тим паче, що ця проблема може носити характер самостійного завдання

у рамках спеціального дослідження соціальної структури суспільства.

Молодь – це специфічна соціально-демографічна група в структурі суспільства, що виділяється на основі визначених, властивих тільки їй характерних однорідних ознак (вік, духовний світ, інтереси, соціальні цінності, спрямування, вчинки, характер поведінки і так далі), що є активним учасником соціальних взаємовідносин [1, с. 148].

На думку ж Б. Буяка, молодь – це носій великого інтелектуального потенціалу, нових і новітніх знань, які вона несе у всі сфери суспільного життя. Молодь фізично найздоровіша частина населення, це життєва сила суспільства, провідник і прискорювач впровадження в практику нових ідей, ініціатив, нових форм життя [2, с. 205].

У сучасній соціальній і нормативно-правовій практиці дуже розпливчатою є вікова характеристика молоді. Нині верхня межа віку молоді визначається юридичним повноліттям, закінченням професійного навчання, одруженням, досягненням високого професійного рівня, матеріальній незалежності від батьків, завершенням формування особи, виконанням ролей, властивих дорослим тощо.

Проте нині придбання молодими людьми різних соціально-правових статусів може затягуватися або, навпаки, скорочуватися в часі. Тим більше для України, з її складною національно-етнічною структурою, це дуже непросте питання. Тому, у цьому дослідженні ми виходимо із міжнародних стандартів визначення вікового статусу особи, відповідно до правил ООН. В даному контексті мова йде про те, що верхньою межею враховується вік особи в 25 років, а нижньою в 14.

Напротивагу цьому, слід також дати визначення правовому менталітету, аби наше дослідження далі обґрунтовувалось у певному ментальному ключі відповідно до поставленої тематики.

Так, правовий менталітет – це своєрідний «генетичний код» національно-культурної спіль-

ноти, який формується під впливом культурно-історичних, природно-кліматичних, соціальних, релігійних факторів, що представляє собою сукупність правових архетипів, уявлень, стереотипів, які склалися на рівні колективної свідомості та визначають специфіку правової поведінки [3, с. 79].

Слід звернути увагу на те, що суб'єктом менталітету зазвичай виступає народ в цілому. Нація як багаточасова єдність представлена різними складовими на усіх рівнях соціальної організації суспільства. Багатокомпонентність нації як системи визначає деяку соціальну автономію її складових. Особливими структурними компонентами являються соціальні спільноти, які диференційовані на групи по ряду критеріїв (вік, стать, коло інтересів, певний фетиш, професія тощо). Про що і буде йти мова далі.

У контексті нової соціальної проблематики у сучасних соціально-філософських дослідженнях менталітету пропонуються інноваційні підходи до аналізу процесу становлення молодого покоління. Виділяють специфіку детермінації соціально-тимчасового відтворення суспільства. Особливу значущість з точки зору теоретико-правового дослідження молоді має концепція молоді як особливого покоління у відповідному історико-культурному просторі, винайдена в ХХ ст. німецьким соціологом К. Мангеймом. У його роботі «Проблема поколінь» молодь розглядається як покоління, якому властивий свій власний дух, ентелехія покоління, що тотожно ментальності покоління і, відповідно його трактуванню, детермінує дух епохи. Ця ідея не спростовує одну з найважливіших характеристик молоді як покоління – його диференційованості. Менталітет, який формує дух епохи, належить одній соціальній групі, що представляє лише частину покоління, але ще при цьому має дуже значимий вплив.

Соціальна група з більш вираженим характером соціальної суб'єктності формує ентелехію покоління. К. Мангейм порушує питання про менталітет покоління, зробивши спробу пояснити механізм його формування і розвитку, нерозривно зв'язує менталітет із суб'єктністю такою, що відповідає соціальній групі.

Як показують дослідження, менталітет молоді починає формуватися із сім'ї в якій зростає індивід. Саме батьки, близькі та родичі закладають основу менталітету у голову дітей своїм же прикладом життєдіяльності. Діти завжди беруть приклад в першу чергу з батьків, з тих людей, з якими проводять більше всього часу. Вони вчаться комунікаціям з іншими, вести побут, переймають традиції та основні цінності, поглинають інформацію щодо того, що таке добро та зло, згодом що таке право та закон, що таке правомірна поведінка та

державно-правові цінності. В сім'ї особа отримує перші і може бути за деякими параметрами найстійкіші ментальні характеристики. Основною метою інституту сім'ї у рамках процесу, що розглядається нами, виступає формування у дитини, молоді людини позитивних орієнтацій по відношенню до соціальних явищ, подій. Здійснення цього завдання можливе лише при якісно високому культурологічному рівні самих членів сім'ї. Тому важливою проблемою тут виступає освіта, культура, традиції самої сім'ї, дорослих її членів.

Та й не слід забувати, що трансформації, які відбуваються у вітчизняному менталітеті, визначаються не лише зміною системи цінностей, але й особливостями психології молоді, а також процесами демократизації українського суспільства.

Згодом, на етапі так званої первинної соціалізації, соціальним переходом, тобто необхідністю прийняття рішень і здійснення вибору в найширшому значенні цього слова: подальшої освіти, професії, друзів, коханих, системи цінностей і ідеалів, способу життя, формування власного погляду на світ і пошуку свого місця в ньому. Найбільш специфічною ознакою і основною спрямованістю менталітету молодих людей в цей період є спрямованість в майбутнє.

Вважаємо, що освоєння досвіду попередніх поколінь, придбання якостей необхідних індивідові для життя і діяльності в суспільстві, перетворення людини на особу, що займає певне місце в системі соціальних стосунків і, яка виконує певну соціальну роль – називають соціалізацією. Саме соціалізація виступає основним способом формування менталітету як окремої особи, так і будь-якої соціальної групи. Соціалізація молоді, як специфічної соціальної групи, є активнішою, мобільнішою і динамічнішою позицією, що відрізняється, багато в чому вільною від стереотипів і забобонів попередніх років, має свої відмітні ознаки і особливості.

Межі впливу суспільства на молодь обмежуються внутрішніми переконаннями і віруваннями молодих людей, закріплених в менталітеті, що вже склався. У ньому закріплюються: загальна культура цієї соціальної системи, ідеологічні установки, конфесійна спрямованість, відношення до права та органів державної влади, тобто ті параметри, які характеризують специфіку стосунків в цьому суспільстві.

Має рацію Є. Думнова, зазначаючи, що послідовне оновлення ментальності молоді, внаслідок об'єктивних соціокультурних та історичних передумов, що відбуваються, задає новий виток у розвитку соціальної суб'єктності молоді як покоління. Вектор соціальної суб'єктності визначається набором цінностей, що формуються у рамках певних груп. Перехід до нових аксіологічних систем закладає змінення на світоглядно-пове-

дінковому рівні соціального суб'єкта. У зв'язку з цим представляється необхідним розгляд менталітету молоді в тісному зв'язку з її реалізацією на рівні типових соціальних практиках цієї групи населення, які в цілому інтегруються в соціальну суб'єктність, що формується в конкретних історичних умовах [4, с.128].

В процесі трансформації суспільної свідомості відбувається незначна зміна правового менталітету. Молодь є активним соціальним суб'єктом, оскільки залучена в освітню, економічну і соціальну діяльність. Історичний час, що приходить на період розвиненої техногенної цивілізації, характеризується насиченістю інформацією, подіями і високими темпами соціальних процесів.

Специфіка історичного часу сприяє формуванню певного історичного типу особи. У рамках техногенної цивілізації – це високо мобільна особа, що має хорошу адаптаційну здатність до нестримно швидкого змінення соціального середовища. Молодь сьогодні на гребні соціальних змін, які відбуваються в якісно новому біосоціальному середовищі, на відміну від тієї, в якій формувалася менталітет попередніх поколінь молоді. Поза сумнівом, що формування нового менталітету об'єктивно обумовлене сучасною специфікою соціогенеза.

Так, цікавою є класифікація типів менталітету сучасної молоді Р.А. Мішанової:

1) вітально-орієнтований тип ментальності, спрямований до досягнення цінностей життя: самозбереженню, продовженню роду, затвердженню свого впливу на певній території. Одним з різновидів такого типу виступає «економічна людина», для якої матеріальне буття стає втіленням сенсу біологічного і духовного існування;

2) соціально-орієнтований тип ментальності, що суб'єктивно переживає

себе як частину загальної значущості і в силу цього що оцінює зовнішні цінності (еволюції, традиції, прогрес, влада і так далі), як внутрішні, або що формулює власні, співзвучні таким;

3) екзистенціально-орієнтований тип ментальності, що переживає власне буття як індивідуальне і безумовне, потребує виключно внутрішнього його обґрунтування [5, с. 95].

Теоретичне осмислення феномену правового менталітету молоді, дозволяє зафіксувати її здатність трансформуватися під впливом цілого комплексу чинників. Це обумовлено, на фізичному рівні, більш динамічною та нестійкою психікою людей молодого віку. Виявлення ж результатів формування нової ментальності під впливом темпорального чинника як основного можливо за допомогою аналізу експлікації психосоціального (зовнішнього) структурного рівня менталітету. В цілому цим рівнем є синтез свідомого і поведінкового підрівнів. Структурні компоненти пси-

хосоціального рівня більше схильні до впливу чинників зовнішнього середовища, їх зміни знаходять прояви вже в процесі різних соціальних практик, тобто на поведінковому підрівні. Нові тренди у сфері соціальної суб'єктності обумовлені зміною молодіжної свідомості, що в першу чергу проектується на аксіосферу молоді.

У сучасний період система соціальних цінностей відбиває процес асиміляції моралі індивідуалізму, що поступово руйнує колективну свідомість. Молодіжній свідомості властива лабільність, що дозволяє змінювати його з більшим ефектом, чим свідомість дорослого індивідуума. Збалансованість же традиційних та індивідуалістичних цінностей в молодіжній аксіосфері свідчить про те, що процес асиміляції індивідуалістичної культури в українському суспільстві знаходиться тільки на проміжному етапі свого розвитку. Важлива нова риса сучасного соціального простору – це наявність можливості прояву свободи, цінність якої, як вдалося з'ясувати, дуже значима. Одне з найважливіших проявів свободи представляє собою вибір. Вибір у широкому сенсі для сучасної молоді людини припускає вибір стилю життя. На наш погляд, стиль життя – це вибір простору для самовираження та самоідентифікації. Нинішній урбанізований простір надає можливість вибору альтернативних стилів життя. Вибір стилю життя дозволяє молоді більш повно розкрити свої можливості і здібності. Стиль життя визначає форму позиціонування індивідуом себе в соціумі. Ціннісні пріоритети лежать в основі такого вибору [6, с. 11]. Індивідуальна модель життя визначається домінуючим видом діяльності, сімейним станом, поглядами на життя, світобачення, ставлення до держави та права, до державних інститутів тощо. Крім того, стилю життя відповідає і зовнішня атрибутика: одяг, жестикуляція, мова, манери, зовнішність та ін., що вкрай важливо для молодого покоління. Стиль життя молодого покоління проявляється саме в атрибутивних аспектах, які стають більш помірними з досягненням молоді людини соціальної зрілості.

Наступність менталітету, сформованого на різних етапах соціального часу, здійснюється на основі константності їх глибинного рівня. Зміни ментальності, що відбуваються на зовнішньому структурному рівні, а зокрема трансформація системи цінностей і ціннісних орієнтацій, що проявляється на поведінковому рівні, визначається у виборі стилю життя в цілому. Соціальний і культурний досвід молоді збагачується і при цьому оновлюється, що впливає на здатність у молодому віці до зміни соціальної ідентичності.

Щодо характерних ознак правового менталітету молоді українського суспільства, то без сумніву можна стверджувати, що даній суб'єктній групі притаманні усі ті характерні риси, що

і правовому менталітету українського народу. А саме: демократизм, волелюбність, релігійність, патріотизм, прагнення до правди та справедливості, ірраціоналізм, емоціоналізм, етатизм, патерналізм, правовий нігілізм, недовіра до влади та правоохоронних органів, громадська пасивність тощо. Вказані вище характерні риси народу проєктуються на дану суб'єктну групу тому, що суб'єктна група є складовою частиною народу, вони співвідносяться як частина та ціле.

Але одразу треба зауважити, що правовий менталітет молоді має деякі свої особливості, а саме:

-він більш динамічний ніж менталітет зрілої особи. Правовий менталітет зрілої особи константний, важко змінюваний. Це пояснюється попередньо сформованими цінностями, життєвими принципами та соціальним статусом, а також пройденим життєвим досвідом. А менталітет молоді більш динамічний, у силу її психологічного та фізичного розвитку. Оскільки молодь тільки ще формує свої уявлення про навколишній світ та усі наявні у ньому інститути різних сфер життєдіяльності, коливаються її ідеали, принци, погляди на світ та її свідомість і правосвідомість має нестабільний характер;

-на нього, окрім загальних детермінант, які впливають на розвиток правового менталітету народу (географічні, історичні, соціально-демографічні, культурологічні), впливає ще й такий фактор як епоха. Наприклад, на сьогоднішній день, техногенна епоха вносить свої корективи до свідомості молодого покоління. Техніка та інноваційні технології накладають свій відбиток, а саме: колективізм переходить в індивідуалізм, принцип «козацького братерства» відходить на задній план, а на його місце приходять принципи «кожен сам за себе», в силу неналежного живого спілкування, а віддачі переваги техніці.

На нашу думку, важливою характеристикою менталітету молоді є відношення молоді до влади, до політичних інститутів, психологічна готовність підкорятися вимогам владних структур. Молоді люди з сумнівом сприймають тезу про те, що Україна є достовірно демократичною країною, багатьох з них не влаштовує новий політичний устрій і нові політичні цінності. Опитування показують, що в період нинішньої трансформації українського суспільства серед молоді посилюються авторитарні політичні цінності, причому більшість респондентів вважають основним змістом демократії не владу народу, а свободу особи, законність і порядок. Лише невелика частина опитаних молодих людей вважають, що країну можна вивести з кризи за допомогою демократії, велика ж частина вказує на необхідність сильного лідера.

Якщо звернутися до правової сфери життєдіяльності суспільства, то можна виділити деякі

особливості менталітету молоді, які найбільш характерні для сучасної української дійсності. В першу чергу – це сформований деякий правовий нігілізм. Його можна розглядати як досить поширену в молодіжному середовищі масову установку, в структуру якої входять три компоненти: юридична некомпетентність (відсутність правових знань); негативна оцінка практичних регулятивних можливостей права, заперечення його соціальної значущості; поширеність серед молоді стереотипів неправової і протиправної поведінки. Правовий нігілізм по суті є правовим відчуженням молодих людей. Він проявляється в тому, що в молодіжному середовищі відбувається своєрідне відторгнення права, люди вчаться в повсякденному житті і поточних взаємодіях обходитися без нього. Способи і форми конкретних проявів правового нігілізму зводяться до ігнорування змісту законів та інших нормативних актів. Найбільш грубою і прямою формою є умисне порушення законів у вигляді антигромадських дій і кримінальних вчинків [7, с. 120].

Пасивною формою правового нігілізму є просте недотримання юридичних приписів. Закони просто не беруться до уваги, перетворюючись на деяку умовність соціального існування. Серед молоді найбільш поширена теза, що в Україні живуть не за законами, а за поняттями. Ця теза базується на упевненості в принциповій неможливості ефективних і справедливих правовідносин в нинішніх умовах. Його супроводжує негативне самовідчуття особи в повній незахищеності від потенційних злочинних посягань, упевненість у безнадійності правових пошуків соціальної справедливості. Явище правового нігілізму в сучасному українському суспільстві обумовлене не лише специфікою перехідного періоду, але і правовою невихованістю основної маси населення. Специфічний тип правової культури і правосвідомості українців, який базується на безумовному пріоритеті морально-етичної, тобто неправової, регуляції, є головним соціокультурним чинником розвитку правового нігілізму. Роздвоєння між «совістю» і «правом», яке тлумачиться не на користь права, дає можливість при певних обставинах вчинити «не по праву», не суперечивши при цьому совісті. Право залишається чимось не дуже обов'язковим.

Життєвий досвід кожного нового покоління відрізняється від досвіду інших поколінь через зміну соціальних умов, в яких цей досвід був набутий.

Молодь – продукт історії та певної культури і водночас їх рушійна сила і чинник змін, соціальна цінність як частина різних класів, соціальних прошарків та націй. [8, с. 312]

Логічним зрізом в самовизначенні молоді, в її менталітеті слід назвати і відношення молодих

людей до релігії, як дуже значимий інтегральний чинник світоглядних флуктуацій. Слід зазначити, що зміни, що відбуваються в релігійній свідомості молоді, вписуються в загальну картину еволюції сучасної української масової свідомості. Останнім часом ми можемо споглядати картину при якій молодь почала все більше відходити від релігії. Як свідчить практика, молоді люди все менше відвідують церкви та й взагалі потроху переходять на атеїстичну сторону.

Також, дуже важливо враховувати структуру ціннісних орієнтацій молодих людей, їх моральні установки. Так, Р.А. Мішанова говорить про такі специфічні риси молодіжної правосвідомості, як низький рівень правової інформованості, виражений скептицизм в оцінці діяльності правоохоронних і судових органів, якості і сили чинного законодавства України, атрофованість волі. Як вказує автор, головним засобом усунення дефектів правосвідомості молоді в Україні може бути розробка і реалізація державної програми правового виховання молоді. Деформованість правової свідомості молоді виступає наслідком помилок, упущень і недоліків в правовому вихованні підростаючого покоління: в сім'ї і учбових закладах, за місцем проживання і роботи; прорахунків в діяльності відповідних державних і громадських інститутів, недостатній, а головне – малоефективній координації їх зусиль при здійсненні діяльності по профілактиці [9, с. 74].

На нашу думку, успішне формування якостей індивіда досягається тривалою, спрямованою дією на індивіда, на його характер, звички, засади з метою змінити їх в потрібному напрямі. Цей процес і є виховання необхідних ментальних якостей. Успішне виховання може будуватися тільки на розвитку особових якостей, при подальшому свідомому виборі нею моделі своєї поведінки. А вже менталітет формується безпосередньо через самостійне отримання досвіду.

Погоджуємось із думкою А. Карнаух щодо того, що сучасний стан українського суспільства відображає об'єктивну необхідність розглядати молодь як невід'ємну частину соціальної системи, що виконує особливу роль у процесі розвитку людства. Молодь, як органічна частина суспільства, на кожному етапі його розвитку виконує інтеграційні функції, об'єднуючи і розвиваючи досвід попередніх поколінь, сприяючи соціальному прогресу. Важливою функцією молоді є трансформація з минулого в майбутнє культурної й історичної спадщини всього людства в умовах природного розвитку соціальної системи [10, с.65].

Таким чином, ми дійшли висновку, що у найзагальнішому вигляді менталітет особи, суб'єктивної групи є якісною характеристикою соціальних суб'єктів, що відображає їх усвідомлені і неусвідомлені переваги, установки відносно усіх

сфер життєдіяльності суспільства, готовності певним чином реагувати на будь-які зміни, що відбуваються у цьому суспільстві.

Нестійкість менталітету молоді в сучасному українському суспільстві викликана зміною соціально-економічних, політичних і культурних зв'язків. Перехідний період як чинник має на увазі порушення звичних форм ідентифікації особи, які традиційно вважалися міцними в суспільстві, що відносно стійко розвивається. Серйозною проблемою для перехідного суспільства стає виявлення глибинних мотивацій поведінки молоді, вибору нею конкретних моделей цієї поведінки. У нестійкому суспільстві не завжди виникає інтерес до домінант соціальної поведінки молоді. Конкретна соціальна політика, у зв'язку з цим, повинна враховувати, на якому рівні молоді люди є носіями культурних, моральних, інтелектуальних і політичних цінностей. Важливо бачити і яка соціальна група в країні, у свою чергу, може формувати і передавати життєві стандарти для молодих людей.

В умовах соціально-економічних і політичних перетворень, реформ, що відбуваються в країні українці важливо зберегти ментальне ядро народу і соціальних груп суспільства, забезпечити спадкоємність в передачі кращих традицій, цінностей, звичаїв, культури від старшого покоління до молоді. Найважливішою умовою реалізації соціальної модернізації в суспільстві, забезпечення стабільності в країні повинна стати підтримка високого статусу громадянина кожною людиною, прояв турботи про підростаюче покоління, його освіти, адаптацію до сучасних умов, визначення гідного місця в життєдіяльності країни.

Література

1. Мішанова Р. А. Менталітет сучасної молоді і шляхи його формування: дис... канд. філ. наук : 2003. С. 150.
2. Буяк Б. Молодь як особлива соціально-демографічна група в умовах становлення соціально-правової держави та громадянського суспільства. *Наукові записки*. В.36. С. 198-209.
3. Кобко-Одарій В.С. Правовий менталітет українського народу: особливості формування та розвитку: дис... канд. юр. наук. Одеса. 2019. С. 230.
4. Думнова Е.М. Менталітет та ментальність в соціокультурному просторі буття молоді. Нв. 2013. С. 292.
5. Паніна Н. Молодь України: структура цінностей, соціальне самопочуття та морально психологічний стан за умов тотальної аномії. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2001. No1. С. 41 – 48.
6. Мішанова Р.А. Менталітет сучасної молоді і шляхи його формування : дис. ... канд. філ. наук. М. 2003. С. 150.
7. Гдовська Д.П. Правовий нігілізм молоді як соціальна проблема. Державний аграрний університет. Кр. 2010. С. 9-13.
8. Криворучко Ю. Молодь як суспільний чинник формування громадянського суспільства України. *Громадянське суспільство як здійснення свободи:*

центрально-східноєвропейський досвід. Л., 1999. С. 309 – 316.

9. Мішанова Р.А. Менталітет сучасної молоді і шляхи його формування : дис. ... канд. філ. наук : 19.00.11 / М. 2003. С. 150.

10. Карнаух А. Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні. *Політичний менеджмент*. 2005. No 4 (13). С. 63-69.

Анотація

Кобко-Одарій В. С. Правовий менталітет молоді (на прикладі молоді українського суспільства). – Стаття.

Статтю присвячено дослідженню правового менталітету молоді. Дана тема є досить актуальною в наш час, оскільки на теренах вітчизняної науки недостатньо розроблено питання правового менталітету молоді. Налічуються праці в яких досліджується саме менталітет, а от дуже мало уваги приділяється вивченню правового менталітету молоді в цілому. Розробка даної теми надасть змогу більш глибоко вивчити феном правового менталітету молодих людей та збагатить юридичну науку новими ідеями і теоріями.

Вказано, що правовий менталітет – це своєрідний «генетичний код» національно-культурної спільноти, який формується під впливом культурно-історичних, природно-кліматичних, соціальних, релігійних факторів, що представляє собою сукупність правових архетипів, уявлень, стереотипів, які склалися на рівні колективної свідомості та визначають специфіку правової поведінки.

Встановлено, що теоретичне осмислення феномену правового менталітету молоді, дозволяє зафіксувати її здатність трансформуватися під впливом цілого комплексу чинників. Це обумовлено, на фізичному рівні, більш динамічною та нестійкою психікою людей молодого віку.

Запропоновано вважати, що головним засобом усунення дефектів правосвідомості молоді в Україні може бути розробка і реалізація державної програми правового виховання молоді, яка буде забезпечуватись на усіх рівнях соціалізації особи.

Проаналізовано думки вчених щодо правового менталітету і його видів. Та встановлено, що правовий менталітет є базовим поняттям, яке включає в себе такі підвиди як: правовий менталітет, політичний, економічний, менталітет різних субкультур, суб'єктних груп тощо. Таке розмежування є умовним, що дозволяє більш конкретно та повно дослідити суть даного явища.

Наведено декілька підходів до розуміння правового менталітету молоді. Так, більшість авторів сходяться на тому, що правовому менталітету молоді характерні усі ті риси, що і правовому менталітету народу. Бо останній займає головуюче місце, по відношенню до першого.

На основі отриманих даних автором було встановлено, що українці важливо зберегти ментальне ядро соціальних груп суспільства, забезпечити спадкоємність в передачі кращих традицій, цінностей, звичаїв, культур від старшого покоління до молоді.

Дійшли висновку, що успішне формування якостей індивіда досягається тривалою, спрямованою дією на

індивіда, на його характер, звички, засади з метою змінити їх в потрібному напрямі.

Ключові слова: правовий менталітет, молодь, суб'єктна група, дух народу, правосвідомість, правовий менталітет молоді, правові чинники, детермінанти менталітету, індивід.

Summary

Kobko-Odariy V. S. Legal mentality of youth (on the example of the youth of Ukrainian society). – Article.

The article is devoted to the study of the legal mentality of young people. This topic is quite relevant today, because in the field of domestic science insufficiently developed issues of legal mentality of youth. There are works in which the mentality is studied, but very little attention is paid to the study of the legal mentality and the legal mentality of young people in general. The development of this topic will allow a deeper study of the legal mentality of young people and enrich legal science with new ideas and theories.

It is stated that the legal mentality is a kind of "genetic code" of the national-cultural community, which is formed under the influence of cultural-historical, natural-climatic, social, religious factors, which is a set of legal archetypes, ideas, stereotypes formed at the collective level. consciousness and determine the specifics of legal behavior.

It is established that the theoretical understanding of the phenomenon of the legal mentality of youth, allows us to record its ability to transform under the influence of a range of factors. This is due, on a physical level, to a more dynamic and unstable psyche of young people.

It is suggested to consider that the main means of eliminating defects of legal awareness of youth in Ukraine can be the development and implementation of the state program of legal education of youth, which will be provided at all levels of socialization.

The opinions of scientists on the legal mentality and its types are analyzed. However, it has been established that the legal mentality is a basic concept, which includes such subspecies as: legal mentality, political, economic, mentality of different subcultures, subject groups, etc. This distinction is conditional, which allows a more specific and complete study of the essence of this phenomenon.

There are several approaches to understanding the legal mentality of young people. Yes, most authors agree that the legal mentality of young people is characterized by all the same features as the legal mentality of the people. Because the latter occupies the presiding place in relation to the latter.

Based on the data obtained, the author found that it is extremely important to preserve the mental core of the people and social groups of society, to ensure continuity in the transmission of the best traditions, values, customs, culture from the older generation to the youth.

We came to the conclusion that the successful formation of the qualities of the individual is achieved by long-term, directed action on the individual, his character, habits, principles in order to change them in the right direction.

Key words: legal mentality, youth, subject group, people spirit, legal consciousness, legal factors, determinants of mentality, individual.